

duben, 2012

Výkon nelegální práce, kontroly na pracovištích

Jak jsme Vás již informovali v únorovém infoservisu, s účinností od 1. ledna 2012 došlo ke změně definice nelegální práce a následně ke změně řady navazujících ustanovení. Protože za nelegální práci hrozí značně vysoké pokuty a dle zveřejněných informací letos inspekce práce plánuje podstatně větší množství kontrol přímo u zaměstnavatelů než loni (kontrolu bude provádět téměř dvakrát více inspektorů, k dispozici budou mít i mobilní kanceláře), považujeme toto téma za stále aktuální a dovolujeme si Vás touto formou informovat o dalších rizicích spojených s výkonem nelegální práce.

1. Ručení za uhrazení pokuty subdodavatele

Za nelegální práci se nepovažuje pouze výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah (viz infoservis z února 2012). Zákon o zaměstnanosti považuje za výkon nelegální práce i následující dvě situace:

- výkon práce fyzickou osobou – cizincem v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, je-li zákonem vyžadováno, a
- výkon práce fyzickou osobou – cizincem bez platného povolení k pobytu na území České republiky, je-li takové povolení zákonem vyžadováno.

Novelou č. 1/2012 Sb. přibyly s účinností od 4. ledna 2012 v zákoně o zaměstnanosti nová ustanovení upravující ručení právnických osob za úhradu pokuty uložené některému ze subdodavatelů za umožnění výkonu nelegální práce, pokud se jedná o nelegální práci dle poslední uvedené (třetí) definice.

Pokud právnická nebo fyzická osoba umožní výkon nelegální práce, která spočívá v tom, že fyzická osoba-cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu bez platného povolení k pobytu na území České republiky, je-li zákonem vyžadováno, může být této osobě uložena pokuta v rozmezí 250.000,- Kč – 10.000.000,- Kč, a dále bude tato osoba mimo jiné povinna uhradit dlužnou odměnu cizinci, který takto vykonával nelegální práci, a náklady související s doručením dlužné odměny (i do ciziny). Za uhrazení uvedených částek však ze zákona ručí společnost, které tato právnická nebo fyzická osoba poskytla v rámci obchodního vztahu plnění jako subdodavatel, ať už přímo, nebo prostřednictvím jiné osoby. Stejně ručí i prostředník.

Toto zákonné ručení však vznikne pouze v případě, pokud o nelegální práci tyto osoby věděly, nebo při vynaložení náležité péče vědět měly a mohly.

Úřad práce zahájí nejpozději do 90 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty za přestupek řízení o tom, zda uvedené ručení vzniklo a kdo je ručitelem.

2. Povinnost předložit dokumenty na pracovišti v průběhu kontroly inspekce práce

Zákon o zaměstnanosti ukládá všem zaměstnavatelům povinnost mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu (tzn. pracovních smluv, dohod o provedení práce a dohod o pracovní činnosti) a kopie dokladů prokazujících oprávněnost pobytu cizince na území České republiky (u cizince až po dobu 3 let od skončení zaměstnávání tohoto cizince).

S účinností od 1. dubna platí nový metodický pokyn Státního úřadu inspekce práce, který je závazný pro všechny inspektory a další osoby, které se na kontrolách podílejí. Tento metodický pokyn upřesňuje průběh kontroly a mimo jiné z něj vyplývá, jak bude hodnoceno nedodržení výše uvedené povinnosti.

V tomto metodickém pokynu se uvádí, že při prováděné kontrole je zaměstnavatel povinen předložit shora uvedené dokumenty (jejich kopie) na pracovišti, kde probíhá kontrola, a to v listinné podobě.

V případech, kdy má zaměstnavatel více pracovišť s malým počtem zaměstnanců nebo to vyžaduje zvláštní povaha jeho činnosti je za splnění povinnosti předložit dané dokumenty považováno předložení kopie pracovních smluv, dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce uložených v elektronické podobě (naskenované originální smlouvy např. ve formátu pdf) na paměťových médiích, např. CD, DVD, flash disc, prostředcích výpočetní techniky s možností vytisknutí pro potřeby doložení výsledků kontroly.

Nepředložení dokumentů zaměstnavatelem přímo v průběhu kontroly na daném pracovišti je inspektor povinen zaznamenat do protokolu o výsledku kontroly jako výkon nelegální práce. Dodatečné předložení uvedených dokladů nemá vliv na toto hodnocení. Někteří odborníci na pracovní právo se však s tímto závěrem neztotožňují. Vzhledem k nejednoznačné právní úpravě tak lze zřejmě očekávat opětovnou novelizaci předmětných ustanovení.